

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2008-2009

---

21 APRIL 2009

Voorstel van resolutie betreffende het negatieve effect op het hiv-/aidsbeleid in Afrika van de recente pauselijke uitspraken

---

AMENDEMENTEN

Nr. 1 VAN MEVROUW TEMMERMAN

In de considerans, een punt Hbis (nieuw) invoegen, luidende :

« Hbis. gelet op de officiële veroordeling van de pausuitspraken die de Belgische ambassadeur namens de Belgische regering, op woensdag 15 april 2009, heeft overgebracht bij de Heilige Stoel te Rome, daarbij gevolgd gevende aan de resolutie aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers op 2 april 2009 (stuk 52-1907/1-6); ».

Nr. 2 VAN MEVROUW TEMMERMAN

In de considerans, een punt Hter (nieuw) invoegen, luidende :

« Hter. gelet op de mededeling die het Vaticaan verspreidde op vrijdag 17 april 2009 waarin « Het Vaticaan het feit betreurt dat een parlementaire Assemblee het gepast heeft gevonden om kritiek te geven op de Heilige Vader op basis van een geïsoleerde — en uit de context gehaalde uitspraak uit een interview » die « door sommige groepen duidelijk

Zie:

Stukken van de Senaat :

4-1259 - 2008/2009 :

Nr. 1 : Voorstel van resolutie van mevrouw Temmerman c.s.

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2008-2009

---

21 AVRIL 2009

Proposition de résolution relative aux effets négatifs sur la politique en matière de VIH/sida menée en Afrique des récentes déclarations du Pape

---

AMENDEMENTS

N° 1 DE MME TEMMERMAN

Dans les considérants, insérer un point Hbis (nouveau) rédigé comme suit :

« Hbis. compte tenu de la condamnation officielle des propos tenus par le Pape que l'ambassadeur de Belgique a transmise au Saint-Siège à Rome au nom du gouvernement belge, le mercredi 15 avril 2009, donnant suite ainsi à la résolution adoptée par la Chambre des représentants le 2 avril 2009 (doc. n° 52-1907/1-6); »

N° 2 DE MME TEMMERMAN

Dans les considérants, insérer un point Hter (nouveau) rédigé comme suit :

« Hter. vu le communiqué diffusé par le Vatican le vendredi 17 avril 2009, dans lequel celui-ci « déplore qu'une Assemblée parlementaire ait cru bon de critiquer le Saint-Père à partir d'un extrait d'interview tronqué et isolé de son contexte », qui « a été utilisé par certains groupes avec une intention intimidatrice manifeste, comme pour dissuader le Pape de s'expri-

Voir:

Documents du Sénat :

4-1259 - 2008/2009 :

N° 1 : Proposition de résolution de Mme Temmerman et consorts.

gebruikt wordt met de duidelijke bedoeling om te intimideren, alsof de Paus wordt ontraden om zich uit te spreken over bepaalde thema's met een morele relevantie en alsof hij wordt weerhouden wordt om de kerkelijke doctrine te verkondigen»; ».

Nr. 3 VAN MEVROUW TEMMERMAN

In de considerans, een punt Hquater (nieuw) invoegen, luidende:

«Hquater. gelet op het feit dat de resolutie van de Kamer van volksvertegenwoordigers en ook deze van de Senaat ontstaan zijn uit een wetenschappelijke bekommernis inzake volksgezondheid en dat de teksten geenszins bedoeld zijn om wie dan ook te intimideren; ».

Nr. 4 VAN MEVROUW TEMMERMAN

In de considerans, een punt Hquinquies (nieuw) invoegen, luidende:

«Hquinquies. gelet op het feit dat de meeste Afrikanen de boodschap van de paus inzake condoomgebruik ook maar vernemen via de media en dus op basis van een geïsoleerde — en uit de context gehaalde-uitspraak uit een interview; ».

Nr. 5 VAN MEVROUW TEMMERMAN

In het dispositief, punt 1 vervangen door wat volgt:

«1. in opvolging van de veroordeling van de pauselijke uitspraken door de ambassadeur van België bij de Heilige Stoel te Rome, het parlement te informeren over de reactie van Vaticaanstad; ».

Nr. 6 VAN MEVROUW TEMMERMAN

In het dispositief, punt 2 vervangen door wat volgt:

«2. een wetenschappelijk congres te organiseren ten einde de efficiëntie van het gebruik van condooms in de strijd tegen hiv/aids in Afrika aan te tonen; ».

Marleen TEMMERMAN.

mer sur certains thèmes, dont les implications morales sont pourtant évidentes, et d'enseigner la doctrine de l'Église»; »

N° 3 DE MME TEMMERMAN

Dans les considérants, insérer un point Hquater (nouveau) rédigé comme suit:

«Hquater. compte tenu du fait que la résolution de la Chambre des représentants ainsi que celle du Sénat sont nées d'une préoccupation scientifique en matière de santé publique et que les textes en question ne visent nullement à intimider qui que ce soit; »

N° 4 DE MME TEMMERMAN

Dans les considérants, insérer un point Hquinquies (nouveau) rédigé comme suit:

«Hquinquies. compte tenu du fait que la majorité des Africains ne prennent, eux aussi, connaissance du message du Pape sur l'utilisation du préservatif que par l'intermédiaire des médias et donc sur la base d'un extrait d'interview tronqué et isolé de son contexte; »

N° 5 DE MME TEMMERMAN

Dans le dispositif, remplacer le point 1 par ce qui suit:

«1. d'informer le Parlement sur la réaction de la Cité du Vatican à la suite de la condamnation, par l'ambassadeur de Belgique au Saint-Siège à Rome, des propos tenus par le Pape; »

N° 6 DE MME TEMMERMAN

Dans le dispositif, remplacer le point 2 par ce qui suit:

«2. d'organiser un congrès scientifique en vue de prouver l'efficacité de l'utilisation de préservatifs dans la lutte contre le VIH/sida en Afrique; »

Nr. 7 VAN DE HEER DUBIÉ

In het dispositief, een punt 4 toevoegen, luidende:

« 4. de wet op de uitvindingsoctrooien te wijzigen om de mogelijkheden tot flexibiliteit die het internationaal recht biedt, effectief te gebruiken om de uitvoer van bepaalde generische geneesmiddelen naar ontwikkelingslanden te vergemakkelijken, met name geneesmiddelen die de aids-epidemie kunnen bestrijden. ».

Verantwoording

Deze resolutie is een goede gelegenheid om er een positief punt voor de toekomst in op te nemen.

Epidemieën zoals hiv/aids, malaria en tuberculose zijn ziekten die men kan behandelen, waardoor het sterftecijfer met betrekking tot deze ziekten drastisch kan worden beperkt en de levenskwaliteit van de besmette personen aanzienlijk kan worden verbeterd.

Toch blijven adequate behandelingen ontoegankelijk, met name door:

— de financiële belofes van de voornaamste geldschieters die niet worden nagekomen (volgens het laatste wereldrapport van UNAIDS wordt de kloof tussen de financiële behoeften en de toegewezen fondsen groter: 8,1 miljard dollar in 2007 tegenover 4 miljard in 2004);

— de instandhouding van een internationaal systeem ter bescherming van farmaceutische uitvindingen dat de prijzen duidelijk de hoogte injaagt en niet in staat blijkt een antwoord te bieden op de huidige uitdagingen.

De prijzen van de geneesmiddelen zijn zeker slechts één van de factoren uit een ruime waaier van bepalende elementen. Infrastructuur, opleiding en preventie zijn even belangrijk. Zoals echter expliciet wordt erkend in het rapport van een commissie van wereldwijd gerenommeerde experts dat werd besteld door de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en werd gepubliceerd in april 2006, ontzeggen de huidige prijzen *de facto* de meerderheid van de mensen de toegang tot heel wat geneesmiddelen en blijken de geldende internationale normen inzake bescherming van farmaceutische uitvindingen niet geschikt om een antwoord te bieden op de huidige gezondheidsbedreigende toestand.

Door de concurrentie vanwege producenten van generische geneesmiddelen in landen met productiecapaciteiten zoals India of Brazilië is sinds de eeuwwisseling meer bepaald de prijs van sommige eerstelijns-geneesmiddelen tegen hiv/aids gezakt met 99%, ofwel van meer dan 10 000 dollar naar ongeveer 130 dollar per patiënt en per jaar. Hierdoor steeg het aantal behandelde personen in ontwikkelingslanden intussen aanzienlijk (op dit moment 2 miljoen volgens de laatste schattingen van de WHO).

Door de effectieve concurrentie vanwege de producenten van generische geneesmiddelen kan de bevolking van heel wat landen (onder andere de rijke landen) aanzienlijke prijsverminderingen genieten voor andere geneesmiddelen om talrijke al dan niet overdraagbare ziekten te behandelen. Ook stijgt het aantal behandelde personen aanzienlijk, wat de volksgezondheid ten goede komt. Volgens de WHO hebben in 2007, 77% van de ernstig zieke Afrikanen met aids desondanks nog steeds geen toegang tot een behandeling en geldt voor 74% van de geneesmiddelen tegen hiv/

N° 7 DE M. DUBIÉ

Dans le dispositif, ajouter un point 4, rédigé comme suit :

« 4. de modifier la loi sur les brevets d'invention en vue d'y introduire l'utilisation effective des flexibilités prévues par le droit international afin de faciliter l'exportation de certains médicaments génériques vers les pays en voie de développement, notamment ceux permettant de lutter contre l'épidémie de sida. ».

Justification

Il conviendrait de profiter de cette résolution pour y introduire un point positif pour l'avenir.

En effet, les épidémies comme le VIH/sida, le paludisme et la tuberculose sont des maladies qu'il est possible de traiter, permettant ainsi de réduire de manière drastique la mortalité qui leur est associée et d'améliorer considérablement la qualité de vie des personnes affectées.

À cette réserve près, les traitements adéquats demeurent inaccessibles, notamment du fait :

— des promesses financières non tenues par les principaux bailleurs (d'après le dernier rapport mondial d'ONUSIDA, l'écart entre les besoins financiers et les fonds alloués s'approfondit: 8,1 milliards de dollars en 2007 contre 4 milliards en 2004);

— de la perpétuation d'un système international de protection des inventions pharmaceutiques qui, de toute évidence, tire les prix vers le haut et s'avère incapable de répondre aux défis actuels.

Les prix des médicaments ne constituent, certes, qu'un facteur parmi d'autres d'un éventail plus large de déterminants. L'infrastructure, la formation et la prévention sont tout aussi importantes. Mais, comme le reconnaît explicitement le rapport d'une commission composée par des experts de renommée mondiale commandité par l'Organisation mondiale de la santé (OMS) et rendu public en avril 2006, les niveaux des prix actuels excluent *de facto* la majorité de l'humanité de l'accès à de nombreux médicaments et les normes internationales en vigueur en matière de protection des inventions pharmaceutiques s'avèrent inadéquates pour répondre à l'état d'urgence sanitaire actuel.

La concurrence introduite par les producteurs de médicaments génériques dans des pays ayant des capacités de production comme l'Inde ou le Brésil a notamment permis, depuis le tournant du siècle, de faire baisser le prix de certains médicaments anti-VIH/sida de première ligne de 99%, soit de plus de 10 000 dollars à environ 130 dollars par patient et par an, ce qui a permis entre-temps de multiplier le nombre de personnes sous traitement dans les pays en développement (2 millions actuellement, d'après les dernières estimations de l'OMS).

La concurrence effective des producteurs de médicaments génériques a permis aux populations de nombreux pays (y compris des pays riches) d'obtenir des réductions significatives du coût d'autres médicaments nécessaires pour traiter de nombreuses maladies, transmissibles ou non, et d'accroître considérablement le nombre de bénéficiaires des traitements et la santé publique. Malgré tout, d'après l'OMS, en 2007, 77% des africains gravement malades du sida n'ont toujours pas accès aux traitements et 74% des médicaments anti-VIH/sida sont toujours

aids nog steeds een monopolie in de ontwikkelingslanden. Om die reden is het belangrijk om artikel 28 van de Belgische wet van 28 maart 1984 op de uitvindingsoctrooien te wijzigen teneinde de bepalingen in artikel 30 van de in het kader van de WTO gesloten TRIPS-overeenkomst (*Trade Related aspects of Intellectual Property rights*) te gebruiken overeenkomstig de instructies van de verklaring van Doha. De bedoeling is om bij de in artikel 28 bedoelde uitzonderingen op de door de brevetten verleende rechten de mogelijkheid op te nemen om met het oog op de volksgezondheid generische versies van (in het land van uitvoer) gepatenteerde geneesmiddelen uit te voeren naar ontwikkelingslanden die voor de geneesmiddelen in kwestie verplichte vergunningen hebben uitgegeven, of waar deze geneesmiddelen niet gepatenteerd zijn of die gebruik maken van de flexibiliteit die wordt geboden in artikel 30 van de TRIPS-overeenkomst.

Dit is de meest eenvoudige, de meest directe en vanuit administratief oogpunt minst zware aanpak, omdat hij gebaseerd is op een uitzondering in plaats van een afwijking.

Idealiter moet deze oplossing door heel wat landen worden toegepast om effectief een impact te hebben. Het voornaamste is echter dat bepaalde landen een precedent scheppen om het proces op gang te trekken en dat België hierbij een pioniersrol vervult.

sous monopole dans les pays en voie de développement. C'est pourquoi, il importe de modifier l'article 28 de la loi belge du 28 mars 1984 sur les brevets, de manière à utiliser les dispositions prévues dans l'article 30 de l'ADPIC (Accord des Droits sur la Protection Intellectuelle qui touchent au Commerce, conclus dans le cadre de l'OMC) conformément aux instructions données par la déclaration de Doha, afin d'y intégrer, parmi les exceptions aux droits conférés par les brevets prévues dans l'article 28, la possibilité d'exporter pour des raisons de santé publique des versions génériques des médicaments brevetés (dans le pays exportateur) vers des pays en développement ayant émis des licences obligatoires pour les médicaments en question, ou dans lesquels ces médicaments ne sont pas brevetés, ou encore lorsque ces pays utilisent la flexibilité prévue par l'article 30 de l'ADPIC.

C'est l'approche la plus simple, la plus directe et la moins lourde du point de vue administratif, dans la mesure où elle est fondée sur une exception plutôt que sur une dérogation.

Idéalement, cette solution doit être appliquée par de nombreux pays pour qu'elle ait des retombées effectives, mais il est essentiel que certains pays créent un précédent pour lancer le processus et la Belgique devrait faire œuvre de pionnier dans ce domaine.

Josy DUBIÉ.